

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเรียนรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนพึงกระทำเพราะการศึกษานั้นมีให้เลือกหลายรูปแบบในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 15 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษามี 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นปัจจุบันเป็นที่สนใจของบุคคลจำนวนมาก เพราะเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการศึกษานั้นไม่ได้จำกัดอยู่ในเฉพาะห้องเรียนเท่านั้น โดยสามารถศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลา ทุกเพศ ทุกวัย ทุกที่ทุกเวลาโดยการอาศัยสื่อต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเราเพื่อใช้ในการศึกษาตามศักยภาพของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2544:20)

การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งแต่การศึกษามาตรฐานก็ทำให้สังคมเกิดปัญหาตามไปด้วยเหมือนกับการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน เช่น ปัญหาการลักขโมย ปัญหาผู้สาว ปัญหาฆาตกรรม ฯลฯ สาเหตุมาจากหลายฝ่ายมุ่งหวังแต่จะแก้ปัญหที่เกิดขึ้นทำให้ต้องสูญเสียงบประมาณไปจำนวนมากซึ่งวิธีการนี้เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง สิ่งที่ดีควรปฏิบัติคือเริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ ก่อนคือสังคมครอบครัวถ้าครอบครัวไม่สนับสนุนและไม่ปฏิสัมพันธ์กันก็จะทำให้ปัญหาดิดตามมาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด จากรายงานสภาวะการศึกษาไทย 2547/2548 รากเหง้าของปัญหาและแนวทางการแก้ไข สภาวะการศึกษาไทยช่วงปี พ.ศ.2547/2548 พบว่าในปัจจุบันมีการจัดการศึกษาไม่ถูกต้องและไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงจัดสรรเฉพาะงบประมาณแต่ขาดการติดตาม ทำให้การศึกษาในปัจจุบันไม่ได้มาตรฐานจึงทำให้เกิดปัญหามากมาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548:48)

ในทางพระพุทธศาสนาด้านการศึกษาเป็นการศึกษาธรรมะคือ การศึกษาธรรมชาติดุโดยอาศัยเหตุผลประกอบ พระพุทธเจ้าได้สาธยายพุทธพจน์ไว้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเราเป็นครูของเรา แม้แต่ผู้ที่เขาวัยกว่าเราก็ดูสามารถเป็นครูของเราได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมประมาทและดูหมิ่นว่าเป็นสิ่งที่เล็กน้อยเช่น อย่าประมาทว่ากษัตริย์ยังเล็กน้อยไป อย่าประมาทว่าไฟเล็กน้อยเกินไป อย่าประมาทว่าภูผานั้นยังตัวเล็กน้อยไป ถึงสิ่งเหล่านั้นจะเล็กน้อยแต่ก็มีคุณและโทษในตัวของตัวเอง ทุกขณะในการดำเนินชีวิตคือการศึกษ สิ่งที่ผ่านมาในชีวิตให้จัดว่าเป็นบทเรียนที่เราได้ศึกษาผ่านมาแล้วและควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น และตั้งตนอยู่ในหลักธรรมะโดยศึกษาจากพระสงฆ์และหมั่นจำวัตรสวดมนต์ เพื่อเป็นการระลึกถึงพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ และเป็นกาละเทศะ พระพุทธพจน์อย่างสม่ำเสมอ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2536:139)

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมหลายด้าน เช่น ปัญหาการลักทรัพย์ การฆ่าผู้ชู้ เป็นต้น โดยเฉพาะการรับเอาวัฒนธรรมของตะวันตกจนลืมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมไว้มานาน ดังนั้นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องใช้ทฤษฎีหลายด้านควบคู่กัน ทั้งยุทธวิธีการขัดเกลากายทางสังคม โดยผ่านผู้มีหน้าที่ในสถาบันต่าง ๆ เช่น สถานศึกษา สถาบันการเมืองการปกครอง สถาบันศาสนา (สิริโสม พิเศษบุญชูเกียรติ, 2549:87) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันศาสนาถือว่ามีหน้าที่โดยตรงที่ต้องทำหน้าที่ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมที่ถูกต้องควบคู่ไปกับการสร้างความเจริญอกงามทางด้านสติปัญญาและอารมณ์ จึงเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์โดยตรงที่ต้องใช้วิธีการให้ความรู้ที่หลายหลายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในสังคม และเพื่อให้อุบาสกและอุบาสิกาได้มีความรู้ความเข้าใจและเป็นผู้มีคุณธรรมประจำใจของตนเอง และจากผลการวิจัยของนักการศึกษาหลายท่านได้ข้อสรุปว่า การสัมผัสทางจักขุประสาทให้ผลทางการเรียนรู้มากที่สุด และความรู้นั้นจะคงทนได้นานที่สุดถึง 75 เปอร์เซ็นต์ และรองลงมาคือโสตประสาทให้ผลทางการเรียนรู้และอยู่คงทนนาน 13 เปอร์เซ็นต์ (เปรี๊ยะ กุมุท, 2549:23) จะเห็นได้ว่าการใช้สื่อการสอนเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อการเรียนรู้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ดี คือ การเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง นอกจากนั้นผู้เรียนยังคงเรียนรู้ได้ตามความสามารถของตนเองโดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล

ปัญหาการพัฒนากำลังคนที่มีคุณลักษณะเป็นสิ่งสำคัญในปัจจุบันเป็นอย่างมากเพราะการอยู่ร่วมกันคือศีลธรรม วิถีคิดดั้งเดิมของมนุษย์เป็นวิถีคิดเชิงศีลธรรม มนุษย์ปัจจุบันได้เปลี่ยนวิถีคิดใหม่ โดยเอาความเก่งเป็นตัวตั้ง ทำให้โครงสร้างสมองเสียสมดุล ทำให้ปัญหาทางศีลธรรมเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่รุนแรง ยากต่อความเข้าใจและการแก้ไข แต่ไม่ใช่แก้ไขไม่ได้เพราะ

ธรรมชาติพื้นฐานของมนุษย์นั้นคือความดี แต่ธรรมชาตินี้ถูกบดบังด้วยวิถีคิดใหม่ที่ไม่ใช่วิถีคิดเชิงศีลธรรมต้องยกศีลธรรมหรือการอยู่ร่วมกันเป็นองค์รวมของชาติ แทนที่การคิดและทำแบบแยกส่วนแล้วไปเอาส่วนย่อยขึ้นมาเป็นตัวตั้งของการพัฒนาความคิดและการพัฒนาใดๆ ที่ไม่ได้เอาการอยู่ร่วมกัน หรือศีลธรรมเป็นตัวตั้ง น่าจะนำไปสู่ความผิดพลาดและวิกฤตในที่สุด ควรยกศีลธรรมขึ้นเป็นอุดมการณ์ของชาติ อุดมการณ์ที่ว่า ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นั้น ถ้าดูให้ลึกๆ แล้ว ชาติจะใกล้เคียงกับการอยู่ร่วมกันของคนทั้งชาติหรือศีลธรรมมากที่สุด ฉะนั้น วิธีหนึ่งที่จะยกศีลธรรมเป็นอุดมการณ์ของชาติ ก็คือ การขยายความคำว่าชาติว่าคือศีลธรรม เป็นศีลธรรม ศาสนา พระมหากษัตริย์ หรือชาติ (ศีลธรรม) ศาสนา พระมหากษัตริย์ คุณธรรม-จริยธรรม เป็นคุณสมบัติของความเป็นมนุษย์ เป็นเครื่องมือของศีลธรรมหรืออุดมการณ์ของชาติ คุณธรรม-จริยธรรมจึงควรเป็นระเบียบวาระของชาติเพื่อการอยู่ร่วมกัน ได้เสนอมรรค ๘ แห่งการส่งเสริมคุณธรรม-จริยธรรม ตั้งแต่คุณธรรม-จริยธรรม ของผู้ปกครองหรือทศพิธราชธรรมไปจนถึงระบบอาวุโสเกเรที่เป็นส่วนหนึ่งของมรรค ๘ หรือความดี ๘ ประการ (ประเวศ วะสี, 2548)

การเรียนรู้เป็นสิ่งที่สำคัญเนื่องจากในปัจจุบันนี้มีสื่อที่ออกผลออกมาเป็นจำนวนมากหลายแขนง ผู้บริโภคต้องรู้เลือกใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เพราะเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้สื่อเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตการเรียนรู้จากสื่อ นั้นจะฟัง หรืออ่านอย่างเฉยๆ ไม่ได้ต้องลงมือปฏิบัติไปพร้อมกันด้วยเพื่อให้การใช้สื่อเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ความหลักมือ ปฏิบัติ สรียะ คิดตาม และจิตใจรับรู้ ซึมซาบ หรืออาจจะเรียกว่าความฉลาดทางปัญญา ก็ได้

สื่อชนิดอื่นมีเป็นจำนวนมากแต่พอมีสื่อธรรมะไปเปรียบเทียบแล้วถือว่ามีจำนวนน้อยกว่ามากจากงานวิจัยการศึกษาการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ เขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ ปีงบประมาณ 254๗ พบว่าปัญหาที่เป็นอุปสรรคที่สำคัญมากอีกประการหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ใน โรงเรียนวิถีพุทธก็คือขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมวิถีพุทธ ขาดพระสงฆ์และบุคลากรที่มีทักษะทางศาสนพิธีมาให้ความรู้แก่นักเรียน ขาดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร ผู้ปกครองและชุมชนบางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สื่อ สิ่งแวดล้อม และชุมชนที่ยังไม่ลด ละ เลิกอบายมุข เป็นแบบอย่างไม่ดีแก่นักเรียน และขาดการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากประเด็นนี้ทำให้เราทราบได้ว่าสื่อธรรมะซึ่งเป็นหัวใจของการของสังคมไม่เพียงพอต่อความต้องการ

การทำวัตรสวดมนต์ทั้งเช้าและเย็นเป็นกิจวัตรประจำวันของผู้นับถือพระพุทธศาสนาทั้งพระภิกษุ สามเณร อุบาสกและอุบาสิกา เพื่อเป็นการบูชา พระพุทธรูป คุณ พระธรรมคุณ พระสงฆ์คุณ เพื่อเป็นการทำจิตใจให้เกิดสมาธิและเป็นการศึกษาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอีกทางหนึ่ง โดยการอาศัยหนังสือสวดมนต์ เพื่อเป็นแนวทางในการทำวัตรสวดมนต์ แต่ในปัจจุบันการทำวัตร

สวดมนต์เป็นเพียงแค่การท่องบ่นตามคำร่ำเท่านั้น โดยที่ไม่รู้ความหมายของบทสวดนั้น ๆ ว่ามีความหมายอย่างไร จึงทำให้ได้แค่สวดมนต์แต่ไม่สามารถนำหลักธรรมคำสอนที่สอดแทรกอยู่ในบทสวดนั้น ๆ ไปใช้ได้ เพราะไม่รู้ความหมาย แต่ถ้าหากแปลความหมายในการทำวัตรสวดมนต์ไปด้วยจะทำให้ผู้สวดมนต์ทราบถึงความหมายและสามารถนำเอาหลักธรรมที่มีอยู่ในบทสวดมนต์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างสูงสุด ซึ่งในการทำวัตรสวดมนต์แบบแปลความหมายนั้นมีประโยชน์หลายประการด้วยกัน เช่น ทำให้จิตของเราสดชื่นเบิกบานในพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสงฆ์คุณ เป็นผู้มีสติเพราะในขณะที่สวดหากผู้สวดจิตใจไม่แน่วแน่ก็จะทำให้สวดมนต์ผิดไป และประโยชน์อีกประการหนึ่งก็คือทำให้ผู้สวดเกิดปัญญา เพราะในขณะที่สวดผู้สวดก็จะได้ทราบความหมายและหากพิจารณาตามก็จะทำให้เราเข้าใจถึงสภาพปัญหาของชีวิต อันนำมาซึ่งความเข้าใจในชีวิตและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องในที่สุด

ด้วยสภาพปัญหาเบื้องต้นจากการสนทนาร่วมกันกับผู้มาร่วมทำบุญที่วัดปากทาง ตำบลสนมหาพน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ทราบถึงความต้องการรวมกลุ่มผู้สนใจที่ต้องการทำวัตรสวดมนต์แปลเพราะทำให้รู้และเข้าใจในความหมายของบทสวดมนต์แต่ละบทว่ามีความหมายอย่างไร เมื่อทราบความหมายก็สามารถนำหลักธรรมที่มีอยู่ในบทสวดมนต์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ โดยกลุ่มผู้สนใจต้องการสื่อที่มีความทันสมัยและน่าสนใจโดยไม่ซ้ำในรูปแบบเดิมคือหนังสือสวดมนต์ เพราะหนังสือสวดมนต์หากผู้ที่อ่านหนังสือเมื่อก่อนก็ไม่สามารถท่องได้ หรือสำหรับผู้อ่านหนังสือได้เมื่อเปิดท่องหรือสวดก็จะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย จากสภาพปัญหาเบื้องต้นนี้จึงทำให้ผู้วิจัยได้เกิดแนวคิดที่พัฒนาสื่อมัลติมีเดียสำหรับการทำวัตรสวดมนต์ของอุบาสกและอุบาสิกา สื่อมัลติมีเดียมีทั้งภาพและเสียงประกอบเข้าด้วยกัน ซึ่งจะทำให้รู้ความหมายของบทสวดในแต่ละบทและเกิดความเจริญงอกงามทางด้านสติปัญญาและอารมณ์ของอุบาสกและอุบาสิกา รวมทั้งยังเป็นการสนองตอบเจตนาของกลุ่มบุคคลผู้สนใจอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสื่อมัลติมีเดียสำหรับการทำวัตรสวดมนต์ของอุบาสกและอุบาสิกา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสื่อมัลติมีเดียสำหรับการทำวัตรสวดมนต์ของอุบาสกและอุบาสิกา
3. เพื่อประเมินคุณภาพสื่อมัลติมีเดียสำหรับการทำวัตรสวดมนต์ของอุบาสกและอุบาสิกาตามความคิดเห็นของอุบาสกและอุบาสิกา

4. เพื่อประเมินเจตคติของอุบาสกและอุบาสิกาที่มีต่อสื่อมัลติมีเดียสำหรับการทำวัตรสวดมนต์ของอุบาสกและอุบาสิกา

ขอบเขตการวิจัย

การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียสำหรับการทำวัตรสวดมนต์ของอุบาสกและอุบาสิกาในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตที่ใช้ในการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่อุบาสกและอุบาสิกาที่เป็นผู้ปฏิบัติจากวัดปากทาง ตำบลสันมหาพน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 250 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่อุบาสกและอุบาสิกาที่เป็นผู้ปฏิบัติจากวัดปากทาง ตำบลสันมหาพน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20 คน ใช้แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) มีคุณสมบัติคือสามารถอ่านหนังสือออกและที่บ้านมีเครื่องเล่นวีซีดี (Video Compact Disc) อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีความสนใจและสามารถอุทิศเวลาให้กับการทำวัตรสวดมนต์ครั้งนี้ได้

1.3 ขอบเขตด้านสถานที่

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถานที่ วัดปากทาง ตำบลสันมหาพน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

1.4 ขอบเขตด้านเวลา

ให้อุบาสกและอุบาสิกา ทดลองใช้สื่อมัลติมีเดียสำหรับการทำวัตรสวดมนต์เป็นระยะเวลา 1 เดือน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาพัฒนาสื่อมัลติมีเดียสำหรับการทำวัตรสวดมนต์ของอุบาสกและอุบาสิกาเป็นบทสวดมนต์สำหรับการทำวัตรสวดมนต์เช้า และการทำวัตรสวดมนต์เย็น มีดังนี้

2.1 บททำวัตรสวดมนต์เช้าประกอบไปด้วยดังนี้

2.1.1 คำบูชาพระรัตนตรัย

2.1.2 บทพุทฺพภาวนามนการ

2.1.3 บทพุทฺทธาภิธุติ

2.1.4 บทธัมมภาณิต

- 2.1.5 บทสังฆาภิกขุติ
- 2.1.6 บทอภิณหปัจเจกขณะ
- 2.2 บททำวัตรสวดมนต์เย็นประกอบไปด้วยดังนี้
 - 2.2.1 คำบูชาพระรัตนตรัย
 - 2.2.2 บทนุพพภาคมนการ
 - 2.2.3 บทพุทธานุสสติ
 - 2.2.4 บทธัมมานุสสติ
 - 2.2.5 บทสังฆานุสสติ
 - 2.2.6 บทสังฆานุสสติ
 - 2.2.7 บทสังฆาภิกขุติ
 - 2.2.8 บทอุททิสนาธิภูฐานคาถา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับสื่อมัลติมีเดียที่ตรงกับความต้องการของอุบาสกและอุบาสิกา
2. ทำให้อุบาสกและอุบาสิกาเข้าใจความหมายในบทสวดและสวดมนต์ได้อย่างถูกต้อง
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาบทสวดมนต์อื่นๆ ต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

สื่อมัลติมีเดีย หมายถึง ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่นำเสนอผลในรูปของตัวอักษรภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง ซึ่งอุบาสกและอุบาสิกาสามารถจะเลือกได้ว่าจะใช้บททำวัตรสวดมนต์เช้า หรือบททำวัตรสวดมนต์เย็น ดังนี้

บททำวัตรสวดมนต์เช้า หมายถึง คำบูชาพระรัตนตรัย บทนุพพภาคมนการ บทพุทธานุสสติ บทธัมมานุสสติ บทสังฆาภิกขุติ บทอภิณหปัจเจกขณะ จากบทสวดภาษาบาลีแปลมาเป็นภาษาไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายประกอบด้วย

คำบูชาพระรัตนตรัย หมายถึง บทสวดมนต์เพื่อแสดงออกถึงความเคารพที่มีต่อ พระพุทธเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์

บทนุพพภาคมนการ หมายถึง บทสวดมนต์เพื่อทำการนอบน้อมแด่พระพุทธเจ้า

บทพุทธานุสสติ หมายถึง บทสวดมนต์เพื่อทำการสรรเสริญพระพุทธเจ้า

บทธัมมานุสสติ หมายถึง บทสวดมนต์เพื่อทำการสรรเสริญพระธรรม

บทสังฆานุสสติ หมายถึง บทสวดมนต์เพื่อทำการสรรเสริญพระสงฆ์

บทอภิณหปัจเจกขณะ หมายถึง บทสวดมนต์เพื่อพิจารณาสังขาร

บททำวัตรสวดมนต์เย็น หมายถึง คำบูชาพระรัตนตรัย บทพุทธานุสสติ

บทธัมมานุสสติ บทสังฆานุสสติ บทพุทธานุสสติ บทสังฆานุสสติ บทอุททิสนาธิฐฐาภาดา จากบทสวดภาษาบาลีแปลมาเป็นภาษาไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายประกอบด้วย

บทพุทธานุสสติ หมายถึง บทสวดมนต์เพื่อทำการสรรเสริญพระพุทธเจ้า

บทธัมมานุสสติ หมายถึง บทสวดมนต์เพื่อระลึกถึงคุณของพระธรรม

บทสังฆานุสสติ หมายถึง บทสวดมนต์เพื่อทำการสรรเสริญพระสงฆ์

บทสังฆานุสสติ หมายถึง บทสวดมนต์เพื่อระลึกถึงคุณของพระสงฆ์

บทอุททิสนาธิฐฐาภาดา หมายถึง บทสวดมนต์เพื่อการแผ่เมตตา

บทอุททิสนาธิฐฐาภาดา หมายถึง บทสวดมนต์เพื่อการแผ่เมตตา

การพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย หมายถึง การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียโดยใช้โปรแกรมเวกัส 6.0 (Vegas 6.0) ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาและนำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ แล้วจึงนำไปทดลองใช้ตามลำดับจนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

ประสิทธิภาพบทเรียนสื่อมัลติมีเดีย หมายถึง ผลการเรียนรู้ของอุบาสกและอุบาสิกาที่ได้ศึกษาจากบทเรียนสื่อมัลติมีเดียแล้วมีผลการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 70/70

เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับที่ยอมรับที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของสื่อมัลติมีเดียสำหรับการทำวัตรสวดมนต์ของอุบาสกและอุบาสิกา ซึ่งกำหนดไว้ที่ 70/70 โดย

70 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 70 ของคะแนนที่อุบาสกและอุบาสิกาทำได้ระหว่างการเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียสำหรับการทำวัตรสวดมนต์ของอุบาสกและอุบาสิกา

70 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 70 ของคะแนนที่อุบาสกและอุบาสิกาทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียสำหรับการทำวัตรสวดมนต์ของอุบาสกและอุบาสิกา

ประสิทธิผลทางการเรียน หมายถึง การเปรียบเทียบผลคะแนนสอบของอุบาสกและอุบาสิกาจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หลังเรียนและก่อนเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียสำหรับการทำวัตรสวดมนต์ของอุบาสกและอุบาสิกา

คุณภาพของสื่อมัลติมีเดีย หมายถึง ระดับความพึงพอใจจากการเรียนเนื้อหาบทเรียน สื่อมัลติมีเดียสำหรับการทำวัตรสวดมนต์เช้าและทำวัตรเย็นในด้านเนื้อหา ภาพและเสียง ตัวอักษร และสี

เจตคติ หมายถึง ความคิดเห็นของอุบาสกและอุบาสิกาที่มีต่อสื่อมัลติมีเดียสำหรับการทำวัตรสวดมนต์ในด้านต่าง ๆ

อุบาสกและอุบาสิกา หมายถึง กลุ่มบุคคลชาย-หญิงที่เป็นผู้ปฏิบัติของวัดปากทาง ตาบลัสนมหาพน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากเรียนเนื้อหาจากบทเรียนสื่อมัลติมีเดีย สำหรับการทำวัตรสวดมนต์เช้าและการทำวัตรสวดมนต์เย็น คือความรู้ความเข้าใจได้แก่ความรู้เกี่ยวกับบททำวัตรสวดมนต์เช้าและบททำวัตรสวดมนต์เย็น วัดได้จากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน